

Проведене дослідження не претендує на всебічне вирішення проблеми й не вичерпує всіх аспектів окресленої теми, а закладає основу для подальшого дослідження ролі аксіологічного підходу в модерній траєкторії професійної підготовки майбутнього вчителя мистецьких дисциплін.

Література

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. К. : Либідь, 2017. 376 с.
2. Зязюн І. А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: наук.- метод. посібник. К. : МАУП, 2019. 312 с.
3. Гервас О. Етнопедагогічні аспекти курсу «Дизайн та монументально-декоративне мистецтво». Українська професійна освіта. Полтава, 2018. Вип. 4. С. 54–62.
4. Калюжна Т.Г. (2012). Педагогічна аксіологія в умовах модернізації професійно-педагогічної освіти: монографія. К., Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 128 с.
5. Козир А. В. Професійна майстерність учителів музики: теорія і практика формування в системі багаторівневої освіти: [монографія] А. В. Козир. К. : НПУ імені М. Драгоманова, 2018. – 378 с.
6. Старовойт Л.В., Ліхницька Л.М. Розвиток художньо-творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами декоративно-ужиткового мистецтва. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. Випуск 64., 2022. С.147-160
7. Lazarenko N. Brovchak L., Starovoit L. The development of musical intelligence in junior schoolchildren during the lessons of the artistic cycle. SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference. Volume IV, May 24-25, 2019. P.422-439

О. Лук'яненко,

кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри педагогіки
та методики початкового навчання
Національного педагогічного
університету м. М. П. Драгоманова

O. Lukianchenko,

Candidate of Pedagogical Sciences
(PhD), Associate Professor of Pedagogy and
Methodology of Primary Education,
National Dragomanov edagogicalUniversity

МИСТЕЦЬКИЙ АСПЕКТ У ФОРМУВАННІ ІМІДЖУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

THE ART ASPECTS OF FORMATION OF IMAGE OF FUTURE TEACHERS FOR PRIMARY SCHOOL

Анотація. У статті визначено значущість формування іміджу майбутнього вчителя НУШ, висвітлено сутність поняття «імідж вчителя». Доведено, що включення творів різних видів мистецтва в процес вивчення дисципліни «Імідж

сучасного вчителя та культура мовлення» буде демонструвати студентам досконалі зразки втілення основних естетичних категорій. Підкреслено значущість опори на естетичні цінності таких як Краса, Добро, Істина, які допоможуть сформувати у майбутніх вчителів красу педагогічної дії, щирість взаємовідносин, педагогічний оптимізм, красу життєвого буття і стосунків, підвищить рівень духовної та інтелектуальної взаємодії тощо.

У статті наведено конкретні приклади використання мистецької складової при викладанні дисциплін загально-педагогічної спрямованості.

Abstract. This article emphasizes the necessity of making changes to the preparation process of Primary School teachers. It also mentions the relevance of the use of art in the system of higher teacher training education that helps the formation of the image for future teachers at the New Ukrainian School.

Purpose. The aim of the article is to reveal the specifics and define the role of art as a means of forming a positive image for future teachers giving primary components of the concept «image». Analyzing the creative potential of such works to motivate future teachers to study these kinds of art is highlighted. There are specific examples of tasks in the lessons to stimulate initiatives, examples include how the teacher's image is used in pictures, sculptures, in literature and in movies

Ключові слова: імідж особистості, професійний імідж, різні види мистецтва, виховний потенціал мистецтва, підготовка вчителя початкової школи.

Key words: image of a personality, professional image, kinds of art, educational potential of art, preparation of Primary School teacher

Неодмінні процеси входження України до європейської спільноти вимагають підвищення стандартів до майбутніх фахівців, зокрема й освітянської галузі. В зв'язку з сучасними вимогами успішний вчитель повинен володіти не лише теорією дидактики й методиками виховання, а завдяки власному позитивному іміджу бути здатним зацікавити учнів до навчання на засадах діалогічного спілкування, толерантності, зробити навчання в школі радісним та значущим від впізнання нового, соціалізуючим та сприяти взаємодії тощо.

Оновлені стандарти й вимоги до вчителя у системі НУШ підвищують рівень уваги до підготовки вчителів, в тому числі й до його професійного іміджу, який має бути відповідним до оновлених ролей вчителя в сучасній школі як то ментора, наставника, коуча, фасилітатора, модератора і т.і.

Питання формування іміджу вчителя різного фаху розглянуто у роботах сучасних наукових вітчизняних науковців Г. Бриль, І. Розмолодчикової (в аспекті підготовки майбутніх вчителів початкових класів), Н. Гайдук, Л. Ковальчук, П. Ярошенко (у вчителів фізичної культури), Н. Прус, М. Сперанської-Скарги (під час підготовки фахівців з філологічних дисциплін), В. Бондаренко (вчителя технологій), В. Ісаченко, А. Коркішко, В. Олексенко, О. Хуртенко (викладача університету) та інші.

Опосередковано роль мистецтва у формуванні особистості вчителя, його образу було предметом досліджень у роботах з питань етико-естетичних засад підготовки вчителів, їх педагогічної майстерності у працях І. Зязюна, Н. Гузій, О. Отич, С. Соломахи, О. Ребрової та ін.

Проте саме проблема формування іміджу майбутнього вчителя початкової школи засобами мистецтва не була предметом спеціальних досліджень, що й обумовлює її актуальність.

Мета статті - визначити роль мистецтва як засобу формування іміджу вчителя початкової школи.

Вартим зазначити, що в держаних документах, які регулюють вимоги до підготовленості вчителя початкової школи, а саме Концепції Нової української школи та Професійному стандарті вчителя початкової школи (2021 р.) визначені вимоги до особистісних якостей вчителя, які мають гуманістичне спрямування і складають внутрішню складову структури професійного іміджу: доброзичливість, зацікавлене ставлення до учнів, розуміння інших людей, які мають власні цінності, інтереси та здібності, тактовність, щирість, відкритість для будь-яких думок учнів, здатність до емпатії, можливість ділитися своїми думками та почуттями з вихованцями та ін.

Особливо слід підкреслити те, що в Професійному стандарті вчителя початкових класів чітко виділено показники емоційно-естетичної компетентності та компетентності педагогічного партнерства як такі, що характеризують саме сучасного вчителя НУШ, наявність яких і формує позитивний професійний імідж в сучасному суспільстві. Так, окреслені необхідні компетентності у сучасного вчителя початкової школи як здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами; здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; здатність усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі; здатність до суб'єкт - суб'єктної взаємодії, працювати в команді тощо, має значно підвищити ефективність його педагогічної взаємодії та забезпечити успішне вирішення професійних завдань й таким чином сформувати у суспільстві позитивний імідж педагога [5].

Аналізуючи ряд сучасних робіт за темою дослідження зазначимо, що в них підкреслюється, що лише в процесі професійного становлення формується професійна свідомість, формується власний стиль поведінки та певний образ. Поділяючи визначення поняття «імідж» за О. Хуртенко вартим зазначити, що «імідж це оцінка людини іншими людьми, якою вони її бачать, як оцінюють, як до неї ставляться. Це цілеспрямовано сформований образ, багатозначне послання, адресоване різним людям. Індивідуальний імідж педагога є проекцією його особистості – наявності особистого обличчя та сумою індивідуальних характеристик, що роблять його неповторним». [6, с.197].

В свою чергу Н. Прус надаючи трактування поняттю «імідж педагога» визначає його як: «інтегральний образ, що поєднує в собі внутрішній світ, зовнішній вигляд та сформовані професійно значущі характеристики, що утворюються у свідомості

суб'єктів педагогічної взаємодії під час професійно-педагогічних функцій і забезпечує індивідуальний стиль професійної педагогічної діяльності» [4, с.7].

Аналізуючи практику роботи молодих учителів початкової школи слід констатувати що особистісний імідж як і професійний імідж педагога не формується спонтанно, а має довгий і поступовий характер роботи над собою особистості, зусиль емоційно-вольової та духовної сфери і відображується у культурі спілкування, ставленні до оточуючих, до справи, речей, свого довкілля, власного зовнішнього вигляду.

Особливу значущість у руслі визначеного напрямку дослідження набуває роль мистецтва, його виховного потенціалу як фактору впливу на процес формування компонентів іміджу майбутнього вчителя початкової школи.

Підкреслимо, що саме твори класичного мистецтва є взірцем прояву краси, прекрасного, досконалості, гармонії тощо. І як неодноразово зазначали науковці О. Олексюк, Н. Гузій, І. Зязюн, В. Орлов, О. Отич, О. Рудницька саме *Краса, Добро* та *Істина* є ціннісними категоріями, що не тільки втілюються у виразності естетичних форм та досконалості творів мистецтва, але й здатні регулювати взаємодію між усіма учасниками освітнього процесі.

Споглядаючи та аналізуючи досконалі зразки класичних творів мистецтва, милуючись їхньою геніальністю, довершеністю у майбутніх учителів початкової школи формується естетичний досвід, який в свою чергу має екстраполяцію на внутрішню *Красу особистості* як красу ставлень особистості, що проявляється в освітньому процесі як краса стосунків вчителя та учнів і виражає сприйняття і творення ними гармонії власного буття і навколишнього світу. Як нами неодноразово вже підкреслювалося раніше «відчуття та розуміння вчителем *Краси* підвищує здатність до співробітництва, до духовної та інтелектуальної насиченості педагогічного процесу» [2, с.204]..

Феномен *Краси* педагогічної дії за поглядами І. Зязюна та його послідовницею О. Отич полягає в тому, що «науково-мистецька» педагогічна дія спрямована водночас на три сфери особистості: інтелектуальну, афективну і вольову [3, с.38].

Доречним буде наведення прикладів завдань естетичного спрямування в процесі вивчення студентами першого курсу навчальної дисципліни «Імідж сучасного педагога та культура мовлення» в НПУ ім. М. Драгоманова спеціальності «Початкова освіта». Так, студентам пропонувалися створення презентацій, які б відображали втілення образу вчителя у різних творах мистецтва (творах живопису, літературні творах, скульптурних композиціях, кінофільмах) тощо. Також цікавий досвід здобули студенти під час критичного аналізу художніх кінофільмів про шкільне життя та пошуку втілення елементів педагогічної техніки у вчительських персонажах (зовнішньому вигляді, жестах, міміці, характері спілкування, поведінці), знаходження, що саме заслуговує схвалення і поводом для наслідування, а який створений імідж є негативним і є заслуговує критиці.

Слід констатувати, що спілкування з мистецтвом майбутніх учителів початкової школи забезпечує естетизацію змісту педагогічної підготовки, що в свою

чергу знаходить відбиття у культурі поведінки, життєвих цінностях, в презентабельності зовнішнього вигляду особистості майбутнього вчителя. Це проявляється у підбраному з естетичним смаком одязі, зачісці, макіяжі, поставі, і доповнюється культурою вербальних (інтонацією, силою голосу, дикцією, темпоритмом мовлення, його точністю, логічністю, виразністю) та невербальних (кінесика, проксемика, такесика) засобів взаємодії з учасниками освітнього процесу.

Таким чином, «доцільне використання виразних та зображувальних можливостей видів мистецтва під час вивчення дисциплін загально-педагогічної спрямованості оживлює освітній процес не мистецьких спеціальностей, дозволяє розширювати естетичний досвід майбутніх вчителів початкової школи, активізувати їх творчу уяву, знаходити вдалі мистецькі асоціації, формує тезаурус, світогляд і в цілому сприяє більш усвідомленому засвоєнню важливих теоретичних педагогічних положень, принципів, понять і т.п». [1, с.191].

Література

1. Лук`янченко О. М. Формування ціннісних орієнтацій майбутніх учителів початкової школи засобами мистецтва *Освітній простір України*. 2018. № 14 С. 190-196. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/520>
2. Лук`янченко О. М. Естетичні засади формування іміджу майбутнього вчителя НУШ. *Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers* / [editors-compilers M. Pantyuk, A. Dushnyi, V. Ilnytskyi, I. Zymomyra]. Drohobych: Publishing House „Helvetica”, 2022. Issue 47. Volume P. 202 -206
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/47-3-32v>
URL: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/47_2022/part_3/47-3_2022.pdf#page=202
3. Отяч О. М. Етико-естетичні засади педагогічної дії. В кн: Естетичні та етичні основи розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів: упоряд. Л. Н. Штома. наук. ред. І. А. Зязюн. Кіровоград, 2013. 150 с. С. 35-49
URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/154283918.pdf>
4. Прус Н. О. Формування професійного іміджу майбутнього викладача іноземних мов: Автореф. дис. 13.00.04. Харківський нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля». Дніпро, 2017. 20 с.
URL: https://duan.edu.ua/images/head/Science/UA/Academic_Council/K_08_120_02/20238.pdf
5. Професійний стандарт вчителя початкових класів, вчителя ЗЗСО, вчителя з початкової освіти від 29.12. 2020 р. <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profstandart-vchitelya-pochatkovih-klasiv-vchitelya-zakladu-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i-vchitelya-z-pochatkovoyi-osviti>
6. Хуртенко О. В. Структура професійного іміджу молодого педагога та фактори, що впливають на його формування. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. 2017. Вип.21. С. 194-202

Т. Лясківська,
здобувач ОС «магістр»
Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського
Т. Liaskivska,
master's student,
Vinnytsia Mykhailo Kotsubynsky
State Pedagogical University

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ДИЗАЙНУ І ТЕХНОЛОГІЙ

DEVELOPMENT OF CREATIVE ABILITIES OF JUNIOR HIGH SCHOOL STUDENTS IN DESIGN AND TECHNOLOGY LESSONS.

***Анотація.** Стаття присвячена аналізу та характеристиці найновішим технологіям формування творчих здібностей учнів на уроках дизайну і технологій, а саме: проектним технологіям; технологіям інтерактивного навчання та інформаційно-комунікаційним технологіям. Також розповідається про кожну технологію, а ще охарактеризовані дані методи, які ефективно сприяють формуванню творчих здібностей школярів на уроках дизайну і технологій. А також подано аналіз зазначеної проблеми відомими науковцями.*

***Abstract.** The article is devoted to the analysis and characteristics of the latest technologies for the formation of students' creative abilities in design and technology lessons, namely: design technologies; interactive learning technologies and information and communication technologies. Each technology is also described, and these methods are also characterized, which effectively contribute to the formation of creative abilities of schoolchildren in design and technology lessons. It also tells about the analysis of the specified problem by well-known scientists.*

***Ключові слова:** творчі здібності учнів, методика викладання на уроках дизайну і технологій, проектна технологія, технологія інтерактивного навчання, інформаційно-комунікаційні технології.*

***Key words:** creative abilities of the pupils, technique of labor training, design technology, technology of interactive training, information and communication technologies.*

Доволі часто людині під час практичної чи теоретичної діяльності доводиться зіштовхуватися з незрозумілими чи нестандартними ситуаціями, які неможливо пояснити за допомогою розміркувань та наявних понять. Трапляються також проблеми, які не вдається вирішити найпростішими методами та способами, адже світ швидкоплинний. Тож, сучасна людина повинна вміти орієнтуватися в потоці науково-технічному просторі самостійно, покладаючись на власний досвід та